

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

תוכן

- א. האשה שנפלו ... לה משנתארסה ... לא תמכור ... מודים שאם מכרה ונתנה קיים...1
- ב. האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות.....3
- ג. ר"ש חולק בין נכסים ... הן ואלו הן שאינן ידועין כל שיושבת כאן ונפלו לה נכסים במדינת הים.....3

דף עח.

א. האשה שנפלו ... לה משנתארסה ... לא תמכור ... מודים שאם מכרה ונתנה קיים

נכסי האשה כשהיא נשואה, יש מהם שהם נכסי צאן ברזל, ויש שהם נכסי מלוג, וכשנתאלמנה או נתגרשה נוטלתן חוץ מכתובתה, ואם מתה יורש אותם הבעל.

כל מה שהאשה מכנסת לבעלה בשעת נישואין, והוא הנדוניא, נקראים נכסי צאן ברזל¹, האשה שמכרה או נתנה לאחרים מנכסי צאן ברזל לאחר שנישאת², לא עשתה כלום, ויש אומרים³ שמ"מ כשתאלמן או תתגרש מכרה קיים.

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז פה ב וסימן פה ב, ולשון צאן ברזל הוא דבר שיש לו קיום כצאן ברזל, והיינו שהבעל מקבל עליו אחריות (וכן מצינו בפ' איזהו נשך [דף ע"ב] שכל ששם אותם עליו בדמים ומקבל עליו אחריות נקרא צאן ברזל), וכתב הרמ"א (בסימן סו סעיף יא) שסתם נדוניא אחריותו עליהם כנכסי צ"ב, ועי' נה"מ (סימן סב סק"ג) מ"ש בביאור דבריו, ועיין שו"ת שבט הלוי חלק ו סימן קצה בענין מעות נדוניא שהאשה מכנסת לבעלה, וההתחייבות לא כתוב בכתובה עצמה אלא בשטר הנאים, ולא נכתב שם שמקבל הבעל אחריות, אם דינם כנכסי מלוג או כצאן ברזל

² שו"ע ונו"כ שם צ"ג, דהקרקע אינה ברשותה, אלא ברשות בעל, ויכול לבטל המכירה, ואף על פי שגם הבעל אינו יכול למכור, מ"מ חשיב כברשותו לכל דבר, וכתב הבי"ש (ס"ק מה) בשם הפרישה דאפשר שהיא אינה יכולה לבטל המכירה, דחז"ל עשו תקנה לטובתה שיהיו הנכסים שלה ביד הבעל ולא ביד אחר, ואם היא מכרה ואינה רוצה בתקנת חז"ל איהי דאפסדה אנפשה. ומשמע מדברי הפוסקים דכל שאינו מערער לבטל המכירה, המקח קיים, ונראה דכ"ש כשאומרת שברשותו מכרה ואינו מכחישה, ה"ז כאילו מכרה בשליחותו.

³ רמ"א שם בשם הנ"י, והבי"ש (ס"ק מו) מפרש בדעת הנ"י שגם בזה המכר בטל, כיון שמכרה מהיום, ולא אמר אלא כשמוכרת בטובת הנאה.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

כל שאר נכסי האשה שלא הכניסה לו כנכסי צאן ברזל, וכן כל הנכסים שבאו לה לאחר שנישאת, הרי הן נכסי מלוג.⁴

בנכסי מלוג⁵ יש לבעל זכות לאכול הפירות, ואינו רשאי לבלות הקרן, ואינו חייב באחריותן בין אם פיתתו או מתו או נגנבו או נאבדו, וכן אם הותירו, ההפסד והריוח עליה⁶, ואפילו אם פשע בהם ונאבדו פטור⁷.

נכסים שנפלו לה בירושה לאחר שנישאת, או שנתנו לה מתנה⁸, או שחבלו בה אחרים, דינם כנכסי מלוג.

האשה שמכרה נכסי מלוג שלה לאחר שנישאת, יש אומרים⁹ שהגוף מכור, אבל הבעל מוציא הפירות מיד הלוקחת כל ימי חייה, ויש אומרים¹⁰ שיכול הבעל להוציא הגוף מיד הלוקח אף בחייה, ומכל מקום כשנתאלמנה או נתגרשה נתקיים המקח ביד הלוקח.

אפילו ארוסה לא תמכור לכתחלה נכסים שנפלו לה משנתארסה, ואם מכרה המקח קיים¹¹.

אשה שמכרה מקום בביהכ"ס שירשה מאביה, דינה כמכרה נכסי מלוג¹².

⁴ שו"ע ונו"כ שם פה ז ולשון מלוג הוא כעין לשון מליגת הראש שתולשין השיער והראש נשאר, וכן בנכסי מלוג הבעל אוכל הפירות והקרן נשאר.

⁵ שו"ע שם וסעיף ז והוא תקנת חז"ל תמורת פרקונה שחייבוהו לפדותה, והאשה יכולה לומר איני נפדית ואיני נותנת פירות.

⁶ שו"ע ונו"כ שם ב

⁷ שו"ע שם וכן בה"מ (סימן שמו סעיף טז), מפני שהיא עמו במלאכתו והווי פשיעה בבעלים (וכתב בנה"מ (שם סק"ו) דהא דלא נקט הטעם מפני שהוא כלוקח, משום שאפילו סילק עצמו מפירות ומירושה, דאז לא חשיב לוקח, אפ"ה פטור ממעם שאלה בבעלים, ועי' ח"מ (סימן קמו סק"ב) ובבי"ש (שם ס"ק כא), ובמ"ז (סימן פה סק"ב), אבל אם הזיק בידים חייב.

⁸ שו"ע ונו"כ אבה"ע שם, וכן הוא בשו"ע הו"מ (סימן רמט סעיף יג), וכתב באה"ט (סק"ח) בשם המבי"ט דה"ה אם אחר נתחייב לתת לה מזונות, נעשה נכסי מלוג, ואינה רשאית למחול בלי רשות בעלה.

⁹ שו"ע שם צ ט כדעת הרמב"ם, והיינו כל זמן שהיא תחתיו, אבל אם נתאלמנה או נתגרשה לכו"ע הפירות ללוקח. וכתב בה"מ (ס"ק כז) שלמעשה אין ללוקח שום תועלת בגוף הקרקע בחיי הבעל, מאחר שהפירות וכל תשמישי הקרקע הם של הבעל.

¹⁰ רמ"א שם כדעת הפוסק בשם הרא"ש, שהבעל בנכסי מלוג של אשתו כלוקח, והוא קנה תחילה, והיינו כשנשא נעשה מיד כלוקח בנכסיה, וצ"ל דה"ה בנכסים שנפלו לאחר נישואין נעשה מיד לוקח, כתב בב"ש (ס"ק לו) שלגבי זכותו של לוקח לתבוע המעות, תליא בפלוגתא, דלהרמב"ם שהגוף הוא של לוקח, אינו יכול לתבוע המעות, אפילו כשהם בעין, עד שתמות, אבל לדעת הרא"ש שהבעל מוציא הגוף, יכול לתבוע המעות, מאחר שאין לו שום זכות בקרקע, עיין שם.

¹¹ שו"ע ונו"כ שם יא, והיינו אם מכרה קודם שנישאת, וכתב הרמ"א אפילו נכסים הידועים לבעל. ובנכסים שנפלו לה קודם שנתארסה, יכולה למכור לכתחילה קודם נישואין, כמבואר בטור, ועי' ח"מ (ס"ק לד).

¹² שו"ת מהרש"ם (ח"ו סימן מט) והכס אחד רצה לערער שלא אמרו שאינה יכולה למכור אלא בדבר שעושה פירות, אבל מקום בביהכ"ס אינו עושה פירות, והמהרש"ם הוכיח ממ"ש הרמ"א (בסימן צ סעיף יד) שבגדים

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

דף עח:

ב. האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות

מכרה האשה מנכסי מלוג ומתה בחיי הבעל, לכו"ע יכול הבעל להוציא מיד הלקוחות הגוף והפירות¹³, ויש אומרים שאף אין הבעל חייב להחזיר המעות ללוקח, אלא אם כן אותם המעות שקיבלה עבור הקרקע היו בעין ברשותה בשעת מיתתה, שחייב להחזירן.

ג. ר"ש חולק בין נכסים... הן ואלו הן שאינן ידועין כל שיושבת כאן ונפלו לה נכסים במדינת הים

מה שאמרו בנכסים שלה שנעשים נכסי מלוג אינו אלא כשהם ידועים לבעל שיש לה אותם נכסים¹⁴, אבל נכסים שאינם ידועים לבעל¹⁵, אינם נעשים

¹³ שהכניסה לו דינם כנ"מ, אף על פי שאין עושים פירות, והסביר שעצם השתמשותה בבגדים הוא הפירות, שנהנה מזה וזהו כבודו, וכתב עוד דמה שמוען הקונה שהיא נוי"ג ומכרה קיים, דחה המהרש"ם, דאף בנו"ג מכרה במל, ועיי"ש עוד שדן באשה שהשכירה נ"מ אם השכירות קיימת, עיין שם.

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם, וזוהי תקנת אושא, וכמ"ש הגמרא בכמה מקומות.

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם צ"א ויב, ורש"י כתב הטעם שלא ע"ד אותן נכסים נישאת, ולכאורה לסברא זו הרי בכל מה שנפלו לה לאחר נישואין נאמר כן, וע"כ צ"ל דע"ד כן נשאה שאם יפלו לה נכסים יזכה, א"כ אף באינם ידועים נאמר כן, וצריך לומר שכך היא תקנת חז"ל. ונראה שנכסים שהיו לה בשעת נישואין, אף על פי שלא היו ידועים לבעל נעשים נ"מ מעצמם. פתחי הושן חלק ט פרק ח הערה מד

¹⁵ פירש הטור כגון שנפלה לה ירושה במדינת הים בין קרקע ובין מטלטלי שאין הבעל מצפה לאותן נכסים, כגון שמתו מורישיה במדינת הים ולא הכיר הבעל באותן מורישין, וכן כשהיה לאביה נכסים ביד אחר ולא נתברר שהיו של אביה עד אחר נישואין, והב"י כתב בשם הרשב"א דלאו דוקא שנפלו לה במדה"י, דאפילו נפלו לה במקומם כל זמן שלא ידע הוא כשנפלו לה וכן אם נתנו לה במתנה או שמצאה מציאה שלא בידיעתו (עי' פרק י הערה ס), כל אלה בכלל אינם ידועין לבעל. ובשו"ת אגרות משה (אהע"ז סימן קג) מדייק מדברי הבי"ש (סימן צ"ס"ק מב) שהביא לשון הרא"ש והטור שהיה מצפה להירושה, דמשמע שאם היה מצפה, אף על פי שלא ידע שכבר נפלה הירושה חשיב כידועים לבעל, ובשו"ת מהרש"ם (ח"ג סימן ו) כתב להוכיח שהרבה פוסקים חולקים על הטור, וכל שידע שיש לה כסף אלא שלא ידע שיש לו זכות בהם, חשיבי כנכסים ידועים לבעל.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

נכסי מלוג ואין הבעל זוכה בפירות, אפילו נפלו לה משניסת, ומ"מ לא תמכור אותם לכתחלה¹⁶, ואם מכרה או נתנה קודם שנודע לו מכרה קיים¹⁷.

נכסים שלא היו ידועים לו, מיד כשנודע לו נעשו נכסי מלוג מאותה שעה, והפירות שימצאו בידה דינם כקרן של נכסי מלוג¹⁸.

אשה שקיבלה פיצויים עבור אבדן הכנסתה והבעל לא ידע שקיבלה, דינם כאינם ידועים, ואף על פי שידע שהגישה תביעה¹⁹, ומ"מ אם כבר ידע שכבר החליטו לתת לה, כיון שאין מצוי שיחזרו בהם, הרי זה כידועים לו.

---

¹⁶ וכתב הבי"ש (ס"ק מא) בשם הר"ן הטעם שסו"ס הוא יורש אותם, ומשמע דלענין זה דינם כנכסים ידועים לו, ומ"מ צ"ע דוכי משום שהוא עתיד לירש אסור לה למכור, והרי יכול אדם למכור ולתת נכסיו בחייו אף על פי שמפקיע מדין ירושה, וצריך לומר שמעיקר הדין זוכה בהם הבעל, אלא שלא תיקנו לו פירות בכה"ג כל זמן שאינם ידועים לו, ועיי' הפלא"ה (בקו"א), והביא דעת הרמב"ן בש"מ שהבעל אוכל פירות אף בנכסים שאינם ידועים לו, וכן העלה באבני מלואים (סימן פד), ועיי' בית מאיר ובערך ש"י.

¹⁷ שו"ע שם

¹⁸ ונראה כונתו אפילו תלושים, דינם כאילו נפלו לה פירות תלושים שנעשו כקרן ויקחו בהם קרקע והוא אוכל פירות. פתחי חושן שם הערה מח

¹⁹ ואע"ג שלכאורה הוי כמצפה, מ"מ לא דמי לירושה שיש לה כבר זכות ירושה, משא"כ בפיצויים שעדיין אין לה שום זכות בזה, והוי כמתנה בעלמא, שאין במה שהוא מצפה להחשב כנכסים ידועים/ שו"ת אגרות משה (אהע"ז סימן קג)

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>